

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

जून २५, २०२२

पाठः - ७

अङ्काः १००

1) शानच्-प्रत्ययान्त-रूपं लिखत। (१०)

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
मोदते (पुं)			
सेवते (स्त्री)			
कुरुते (नपुं)			
भाषते (पुं)			
जायते (स्त्री)			

2) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य शानच्-प्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत (५)

- मालती सम्यक् गायति । (वन्दते)
- मित्राणि मम गृहं आगच्छन्ति । (शोभते)
- कष्टानि सा प्रबुद्धा जाता । (सहते)
- शिशकाः उत्तरं बालिकाः पृष्टवन्तः । (जानीते)
- धेनवः गोशालायां सन्ति । (शेते)

3) रिक्तस्थानं पूरयत (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
इन्द्रिय	प्रथमा			
कर	सप्तमी			
शान्ति	चतुर्थी			
सर्व (पु)	पञ्चमी			
युष्मद्	तृतीया			

4) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

- गच्छत्
- महिलायै
- प्राप्तवान्
- नक्षत्राणि
- साहाय्यम्

5) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. बालकाः + आगताः
- b. सूर्यः + उदेति
- c. सः + विद्यालयः
- d. जनाः + एव
- e. देवाः + भावयन्तु

6) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. तरुण इव
- b. भक्ता नमन्तु
- c. एष उत्तमः
- d. सर्व एव
- e. छात्रा लिखन्तु

7) कृदन्त / लकार रूपं लिखत (१०)

धातुः	कृदन्तः / लकारः	
बन्ध्	तव्यत्	
ब्रू	क्तवतु (पु)	
भू	कर्मणि लट्	
भ्रमु	लृट्	
पाल्	शतृ पुं	
पा	तुमुन्	
प्री	अनीयर्	
त्रै	शानच् (स्त्री)	
दह्	क्त पु	
णश	ल्यप्	

8) सूक्तेः अर्थः लिखत । (३)

वज्रादपि हि धीराणां चित्तरत्नमखण्डितम् ।

9) प्रहेलिकायाः अर्थम् उत्तरं च लिखत । (3)

वृक्षाग्रवासी न च पक्षिजातिः तृणं च शय्या न च राजयोगी।
आपीतवर्णो न च हेमधातुः अतश्च ताम्रः सुरसः क एषः?

10) सुभषितस्य सन्धिच्छेदं तात्पर्यम् च लिखत । (8)

सत्यं तपो ज्ञानमहिंसां च विद्वत्प्रणामं च सुशीलतां च ।
एतानि यो धारयते स विद्वान् न तत्र शास्त्राध्ययनं हि
कारणम् ॥

11) श्लोकस्य पदविभागः अन्वयं तात्पर्यं च लिखत । (9)

योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥

12) एकवाक्येन उत्तरं लिखत (७)

- के पूर्व पाण्डवानां पौरुषम् अभिनन्दन्ति स्म ?
- दुष्टाः कदा सुखम् अनुभवन्ति? कदा च विनश्यन्ति ?
- व्यासमुनेः आगमनेन केषां जन्म सफलम् ?
- मुनीनाम् अपि केषु विशेषप्रीतिः भवति ?
- इन्द्रः केन आराधनीयः ? ततः किं भवति ?
- घुणः नाम कः ?
- अर्जुनः किं सम्पादयतु इति व्यासमुनिना उक्तम् ?

13) लौकिकन्यायं विवृणुत (३)

घट्टकुटीप्रभातन्यायः

14) संसन्दर्भम् व्याख्यात (५)

फलपर्यन्तं तपस्यामाचर ।

15) मेलयत (५)

a. कर्णे	- त्यागः
b. शिरसि	- सत्यम्
c. मुखे	- वृत्तिः
d. हृदि	- गरुवन्दनम्
e. करे	- ज्ञानम्

16) श्लोकस्य अर्थः संस्कृत-भाषायां लिखत (२)

अश्वत्थामा बलिव्यासो हनुमांश्च विभीषणः ।
कृपः परशुरामश्च सप्तैते चिरंजीविनः॥'

17) कर्मणि प्रयोगे परिवर्तनं कुरुत (३)

- छात्राः पाठान् जानन्तु ।
- सेविकाः स्यूतान् नयेयुः ।
- शिक्षकः प्रश्नान् पृच्छेत् ।
- भवती क्षीरं आनयतु ।
- भक्ता देवीं पूजयेत् ।
- कृष्णः विषयम् अकथयत् ।